

Dyslexieprotocol

2College Durendael

2022

Betrokkenen versie januari 2023: Lotte Peeters (orthopedagoog), Ilse Verhoeven - van Son (orthopedagoog), Suzanne van de Sande (orthopedagoog) en Adriëne de Kock (portefeuillehouder zorg).

Versie januari 2023. Dit protocol is gebaseerd op de meest recente afspraken van onder andere het College voor Toetsen en Examens. Mochten deze afspraken veranderen dan zullen die afspraken gelden, ook wanneer dit protocol nog niet geüpdatet is.

2College

2MEET 2LEARN 2GROW

Inhoudsopgave

2 College breed

Definitie dyslexie	3
Signalering dyslexie	3
Faciliteiten voor leerlingen met dyslexie	4
Ontheffingsregeling taalvakken	5

Bijlagen (locatie afhankelijk)

Voorbeeld procedure aanvraag digitale boeken Dedicon	7
Voorbeeld vormgeving faciliteitenpas	8
Format rolverdeling binnen de school	9

Definitie dyslexie

De school hanteert de definitie van dyslexie, zoals deze is aangegeven in Brede vakinhoudelijke richtlijn dyslexie (2021). Volgens deze richtlijn zijn er verschillende definities voor dyslexie. Er is echter overeenstemming tussen deze verschillende definities. Dyslexie moet gezien worden als een lees- en/of spellingprobleem dat ernstig en hardnekkig is en dat gedifferentieerd dient te worden van lees- en/of spellingproblemen als gevolg van onderwijsachterstanden en als gevolg van een bredere omgevings-, neurologische, sensorische en/of gedragsproblematiek. Dit worden ook wel exclusiefactoren genoemd.

Toelichting:

Met een probleem wordt bedoeld dat het niveau van het lezen en/of spellen op woordniveau beduidend en kwantificeerbaar lager is dan wat op grond van de chronologische leeftijd van het individu verwacht mag worden. Er moet sprake zijn van een significante achterstand.

Hardnekkig betekent dat het probleem met lezen en/of spellen gedurende minimaal 6 maanden aanwezig moet zijn ondanks interventies gericht op het remediëren ervan. De achterstand is dus persistent en daarbij resistent voor instructie, kortom hardnekkig. De interventies moeten minimaal betrekking hebben op ondersteuningsniveau 3, dat wil zeggen dat ze hebben plaatsgevonden buiten de context van reguliere of verlengde instructie in de klas.

Exclusiefactoren, factoren die uitgesloten moeten worden als verklaring van hardnekkige problemen in lezen en/of spellen, zijn onder meer: algemene verstandelijke beperkingen, doof- of slechthorendheid, blind- of slechtziendheid, neurologische stoornissen, onvoldoende beheersing van de instructietaal en algemene omgevingsfactoren, zoals genoten onderwijs.

De lees- en/of spellingproblemen vormen een belemmering voor de schoolvorderingen.

Signalering dyslexie

Aanmelding

Indien er in de basisschoolleeftijd bij een leerling de diagnose dyslexie is vastgesteld, worden de ouders verzocht om de dyslexieverklaring én het onderliggende onderzoeksrapport aan school te verstrekken. Alleen dan kunnen faciliteiten worden toegekend. Het onderzoeksrapport wordt bestudeerd omdat er onderlinge verschillen zijn tussen leerlingen met de diagnose dyslexie, waardoor de handelingsadviezen ook kunnen verschillen.

Een dyslexieverklaring wordt als valide beschouwd wanneer deze is afgegeven én ondertekend door een geregistreerde GZ-psycholoog en/of orthopedagoog-generalist. Verder moet worden aangegeven welke belemmeringen de leerling ondervindt en welke faciliteiten nodig zijn.

Onderbouw VO

Wanneer wij dyslexie bij uw kind vermoeden

Wanneer de vakdocenten vermoeden dat er bij een leerling mogelijk sprake is van dyslexie, is de mentor of coach het eerste aanspreekpunt. Er wordt zorgvuldig gekeken naar het dossier van de leerling en de hulpvraag. Er wordt in kaart gebracht in hoeverre het voor de leerling belangrijk kan zijn om in aanmerking te komen voor een dyslexieverklaring. Vervolgens kan in samenwerking met de orthopedagoog een dyslexiescreeningstraject ingezet worden. Gedurende dit traject wordt bekeken in hoeverre er bij de leerling sprake is van vermoedens voor dyslexie. Mocht dit het geval zijn, dan kan de school ouders adviseren om een officieel dyslexieonderzoek te laten verrichten. Over de kosten van het onderzoek vindt overleg plaats met de ouders.

Afname signaleringsdictee brugklasleerlingen

Het signaleringsdictee zal in overleg met de secties Nederlands, mentor of coach en de orthopedagoog in de eerste drie maanden van het schooljaar, bij een groepje leerlingen met een significante leerachterstand op het gebied van spellen en/of technisch lezen en waarbij geen sprake is van exclusiefactoren, worden georganiseerd.

Faciliteiten voor leerlingen met dyslexie

Binnen 2College wordt een onderscheid gemaakt tussen leerlingen in de onderbouw (eerste fase) en leerlingen in de bovenbouw (tweede fase). Bij het Centraal Schriftelijk Eindexamen (CSE) is immers maar een beperkt aantal faciliteiten mogelijk zoals voorgeschreven door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Meer informatie hierover vindt u in de brochure 'Kandidaten met een ondersteuningsbehoefte' en in de bijlage 'Computer als schrijfgereit bij centrale examens' op www.examenblad.nl. Om een leerling zo goed mogelijk op die situatie voor te kunnen bereiden, worden in de bovenbouw alleen die faciliteiten toegekend die ook tijdens het CSE toegestaan zullen zijn. Bij 2College zijn, in overleg met het ondersteuningsteam, de volgende faciliteiten mogelijk:

Digitale schoolboeken

Leerlingen kunnen thuis en tijdens de lessen gebruik maken van een laptop met digitale schoolboeken die in onderling overleg op kosten van school besteld kunnen worden via Dedicon. De facturering loopt via de vestigingscoördinator.

Toetsen

Leerlingen met dyslexie kunnen gebruik maken van extra tijd of minder items bij toetsen. Indien tijdverlenging wordt toegepast, gaat het steeds om een range van minimaal 20% en maximaal 25% extra tijd afhankelijk van de praktische haalbaarheid. Bij het (C)SE krijgen leerlingen met dyslexie maximaal een half uur extra tijd. Indien de tijdduur van een toets niet kan worden aangepast, bepaalt de docent welke items door een dyslectische leerling kunnen worden overgeslagen. De docent geeft dit dan voor aanvang van de toets aan.

Toetsen en schoolexamens (SE's) moeten door docenten worden aangeleverd in Word met lettertype Arial, teken grootte 12 en regelafstand 1,5.

Dyslectische leerlingen mogen tijdens het maken van toetsen en SE's de spellingcontrole activeren (behalve als de spellingvaardigheden getoetst worden) en de voorleesfunctie gebruiken (indien zij oortjes of een koptelefoon aansluiten). Aan de docenten wordt gevraagd om spelfouten niet aan te rekenen wanneer de spelling geen toets onderdeel is. Daarnaast wordt aan docenten gevraagd om

een aangepaste beoordeling van spelfouten te hanteren wanneer de spelling wel toets onderdeel is. De vakgroepen die een taal doceren specificeren hoe deze aangepaste beoordeling tot stand komt.

Bij het CSE geldt voor dyslectische leerlingen geen andere beoordeling van spelfouten dan voor leerlingen zonder dyslexie. Wel mag tijdens het CSE bij leerlingen met dyslexie de spellingcontrole bij alle vakken aan staan. Wanneer de leerling daadwerkelijk spelfouten maakt (bij het vak Nederlands), worden punten in mindering gebracht volgens het correctievoorschrift.

Tijdens het CSE wordt verklanking aangeboden. Hoe dit wordt toegepast (o.a. TextAid, Facet of Autoplay) is afhankelijk van het onderwijsniveau en het type CSE.

Bij luistertoetsen mogen leerlingen met dyslexie een aangepaste versie gebruiken met meer tijd tussen de items.

Voor een (C)SE wordt een computer of laptop van school gebruikt, zodat dyslectische leerlingen geen toegang hebben tot opgeslagen documenten of het internet. In andere gevallen, mogen dyslectische leerlingen een eigen laptop gebruiken.

Ontheffingsregeling taalvakken voor leerlingen met dyslexie

Nederlands en Engels zijn verplichte eindexamenvakken, waarvoor geen ontheffing kan worden verleend. Voor Frans, Duits en Spaans zijn er wel mogelijkheden (zie www.dyslexiecentraal.nl).

VMBO

In de eerste twee leerjaren van het vmbo is vrijstelling voor Frans én Duits is niet mogelijk. Scholen mogen zelf kiezen welke van deze twee talen zij aanbieden, maar mogen ook beide talen aanbieden. Voor het volgen van alleen Frans of alleen Duits is daarom geen ontheffing nodig. De school kan in de eerste twee leerjaren van het vmbo zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor de moderne vreemde talen. In de bovenbouw van het vmbo is er in de verschillende sectoren veel keuzevrijheid. Leerlingen kunnen vermijden om Frans, Duits of Spaans te kiezen.

HAVO/VWO

In de eerste drie leerjaren van havo en vwo zijn zowel Frans als Duits verplicht. Er kan geen ontheffing worden verleend aan leerlingen met dyslexie. Wel kan de school in de eerste drie leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor moderne vreemde talen. Zo kan er bijvoorbeeld meer nadruk worden gelegd op mondelinge communicatie en minder op leesvaardigheid.

In de bovenbouw van de havo is een tweede moderne vreemde taal in drie van de vier profielen niet verplicht. Havoleerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel te kiezen dan 'cultuur en maatschappij'.

Voor vwo-leerlingen is er voor leerlingen op het atheneum een ontheffingsmogelijkheid geregeld in de wet (lid 4 van het artikel 26e). Leerlingen kunnen in 5 en/of 6 atheneum een ontheffing krijgen als zij:

- een stoornis hebben die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis hebben die effect heeft op taal;
- een andere moedertaal hebben dan Nederlands of Fries;

- onderwijs volgen in het profiel Natuur en Techniek of Natuur en Gezondheid en bijvoorbeeld door hun dyslexie, zo slecht presteren op de taal waarvoor ze de ontheffing vragen, dat dit naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding in de weg staat.

Indien van toepassing gaat het verzoek voor ontheffing vergezeld van een onafhankelijke deskundigenverklaring, waarin duidelijk wordt dat de dyslexie van de leerling een negatief effect heeft op het leren van een taal.

Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt.

Toevoeging

Het is de verantwoordelijkheid van de school om per geval de mogelijkheden voor vrijstelling te bekijken. Er is geen toestemming vooraf van de inspectie nodig; de school is wel verplicht de vrijstelling aan de inspectie te melden. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen met een normatieve studielast van ten minste 480 uren. De keuze is afhankelijk van het aanbod van de school. Wanneer het gaat om aanpassingen aan het onderwijsprogramma of om vrijstellingen van (onderdelen van) bepaalde vakken is het van belang om goed de doorstroommogelijkheden van de leerling in het oog te houden. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer de school een andere invulling geeft aan het vak Frans of Duits.

Eindverantwoording

Het lid van de schoolleiding met de portefeuille zorg (Adriënne de Kock) is eindverantwoordelijk voor het (doen) uitvoeren, naleven en actualiseren van het dyslexieprotocol van 2College.

Bijlagen (locatie afhankelijk)

Voorbeeld procedure aanvraag digitale boeken Dedicon

Stap 1: Op de site van Dedicon Educatief (www.dedicon.nl) moet u degene die het materiaal nodig heeft, registreren. Na de bevestiging van uw registratie kunt u inloggen en de boeken die u nodig heeft bestellen. U heeft hiervoor de ISBN-nummers van de boeken nodig. Het materiaal moet via Ideal of met een eenmalige machtiging betaald worden en wordt verstuurd zodra Dedicon de dyslexieverklaring heeft ontvangen.

Stap 2: De dyslexieverklaring stuurt u naar Dedicon.

Het adres is:

Dedicon

T.a.v. Klantenservice

Postbus 24

5360 AA Grave

Ook de school moet in het bezit zijn van een geldige verklaring. Indien deze nog niet op school aanwezig is, kunt u deze sturen naar het schooladres.

Stap 3: De factuur en het betalingsbewijs stuurt u op naar 2 College, t.a.v. de locatiecoördinator. De school zal het bedrag dan aan u terugbetalen.

Vormgeving faciliteitenpas

FACILITEITENPAS DYSLEXIE

Naam leerling
Geboortedatum

Op basis van mijn dyslexieverklaring heb ik recht op extra faciliteiten.

GEDURENDE HELE SCHOOLLOOPBAAN

- Extra tijd bij het maken van toetsen
- Gebruik van auditieve ondersteuning

GEDURENDE EERSTE DRIE LEERJAREN

- Aangepaste beoordeling van spellingfouten
- Aantekeningen van een klasgenoot kopiëren
- Gebruik maken van een Daisyspeler of andere tekst-naar-spraaksoftware

**Deze faciliteiten gelden voor alle toetsen op 2College 'locatie invullen'.
De vakdocenten houden hier zo veel mogelijk rekening mee.**

Afgifte: datum

'Naam', medewerker ondersteuningsteam

TIPS:

- Schrijf het huiswerk goed op.
- Zorg voor een rustige werkplek.
- Wissel leer- en maakwerk af.
- Laat je door een ander overhoren (een half uur nadat je hebt geleerd).
- Onderstreep of markeer belangrijke woorden.
- Stop bij een moeilijk woord niet met lezen maar lees verder en probeer de betekenis te raden.
- Kom je een moeilijk stuk tekst tegen, vraag dan of iemand het voorleest.
- Bedek bij grote stukken tekst de delen die je niet leest.
- Vraag indien nodig om hulp.

AFSPRAKEN WAAR IK ME AAN HOUD:

- Ik schrijf bovenaan mijn toetsblad een D.
- Ik besteed dagelijks minstens 15 minuten aan het leren van de talen.
- Ook voor vakken die ik moeilijk vind, zet ik me in.

Bij misbruik vervalt het recht op faciliteiten.

Format rolverdeling binnen de school (aan te vullen per locatie)

School

De dyslexieverklaring en het onderliggende onderzoeksrapport worden bestudeerd door onze dyslexie-coördinator mevrouw Huibers in samenwerking met onze orthopedagoge mevrouw van de Sande.

Welke faciliteiten de leerling krijgt toegekend, wordt besloten door bovenstaande collega's in samenspraak met de ondersteuningscoördinator. (Binnen de wettelijke mogelijkheden).

De school stelt voldoende aangepaste laptops of computers ter beschikking voor het maken van de (C)SE's. Dit wordt geregeld door onze examensecretarissen mevrouw Huibers (vmbo) en mevrouw Haenen (havo/vwo).

Het ondersteuningsteam is verantwoordelijk voor het uitvoeren, naleven en actualiseren van het dyslexieprotocol van de schoollocatie.

De dyslexie-coördinator zorgt ervoor dat dyslectische leerlingen bekend zijn bij het docententeam.

De dyslexie-coördinator zorgt ervoor dat bij toetsen en examens rekening wordt gehouden met de dyslectische leerlingen. Als het mogelijk is, worden dyslectische leerlingen bij examens in een aparte ruimte geplaatst.

Wanneer de vakdocenten vermoeden dat er bij een leerling mogelijk sprake is van dyslexie, kan de mentor deze leerling aanmelden bij het ondersteuningsteam.

Ouders

Indien er wordt gekozen voor een dyslexieonderzoek bij een extern onderzoeksbureau zal er met ouders overleg plaatsvinden over de kosten van het onderzoek.

Over aanschaf van eventuele hulpmiddelen, kunnen ouders contact opnemen met de dyslexie-coördinator van school, die hierover afspraken maakt met de heer Rombouts, vestigingscoördinator van de school.

Ouders zorgen voor een optimale huiswerkomgeving voor hun kind. Daarnaast zien ze erop toe dat de leerling gebruik maakt van faciliteiten en voldoende tijd aan het schoolwerk besteedt.

Leerling

Leerlingen met dyslexie die van mening zijn dat zij onvoldoende faciliteiten krijgen of dat het dyslexieprotocol onvoldoende wordt nageleefd, bespreken dit met de mentor of teamleider. Wanneer zij vinden dat dit onvoldoende resultaat oplevert, kunnen zij terecht bij de vestigingsdirecteur.

Leerlingen zijn mede verantwoordelijk voor het gebruik van faciliteiten.

Interne deskundigen

De orthopedagoog kan het ondersteuningsteam bijstaan en heeft een informerende, analyserende, onderzoekende en adviserende rol als het gaat om leerlingen met dyslexie.